

ЗНАМ
И УМЕМ

Милорад Рикало
Јелисавета Делић

КОНТРОЛНЕ ВЕЖБЕ

СРПСКИ ЈЕЗИК

за трећи разред основне школе

УВОД

Контролне вежбе из српског језика за трећи разред основне школе **ЗНАМ и УМЕМ** намењене су провери знања и вештина у областима – *језик, читање с разумевањем и писање*. Задаци у контролним вежбама усклађени су с наставним планом и програмом. Вежбе омогућују наставницима да провере колико су њихови ученици савладали одређено градиво, ученицима – да провере чиме су више, а чиме мање овладали, а родитељима – да прате напредак свог детета.

Збирка се састоји од два дела. Први део садржи 12 контролних вежби (за групу А и групу Б) са задацима различитих типова.

Контролне вежбе проверавају на књижевноуметничким и информативним текстовима колико је ученик разумео прочитани текст и колико је овладао знањима из области језика и писања. Прва и друга вежба проверавају разумевање књижевног текста у прози, језик и писање; трећа вежба – разумевање књижевног текста у стиху и језик; четврта вежба – разумевање књижевног текста у стиху; пета вежба – разумевање информативног текста и језик; шеста вежба – разумевање информативног текста, језик и писање; седма вежба – разумевање књижевног текста у прози и језик; осма вежба – разумевање драмског текста; девета вежба – разумевање текста у прози и језик; десета вежба проверава познавање и коришћење структурних елемената књиге; једанаеста вежба – усвојеност и примену граматичких појмова; дванаеста вежба – усвојеност и примену правописних правила.

Други део збирке садржи: табеле са описом знања и вештина који се испитују у одређеној вежби, решења задатака, предложен начин бодовања сваког задатка, као и предложен број бодова потребних за одређену оцену.

Који одговор признати као тачан

У инструкцији је наведен захтев (шта се од ученика тражи) и начин на који ученик треба да одговори на тражени захтев. На крају збирке дата су решења с тачним и очекиваним одговорима, као и напомене наставницима у вези са одговорима које треба или не треба сматрати тачним.

Учеников одговор може и да одступи од предвиђеног начина решавања и претпостављеног одговора:

- ученик није одговорио на тражени начин;
- дао је другачији одговор од наведеног, али тачан и смислен;
- учеников одговор није написан потпуном реченицом, већ једном речју или синтагмом, али је тачан и директан одговор на постављено питање.

У свим тим случајевима одговоре треба прихватити као тачне.

При процењивању тачности, наставник стално треба да има на уму то да се **једним захтевом испитује само једна способност**. Не треба процењивати у одговору оно што није битно за предвиђени захтев, односно за знање и вештину која се тим захтевом проверава. На тај начин и наставник, и ученик и родитељ имају могућност да виде у чему је дете добро, а у чему је слабије, како би се тој слабости посветили додатна пажња и рад.

У састављању вежби аутори су користили текстове различитих аутора и из разних извора, и то у изворном облику, као и у облику прилагођеном и прерађеном за ову намену. Притом су водили рачуна о томе да се не изневери смисао оригиналног текста или дела текста који је унет у вежбу.

Искуство наставника, као и резултати националних и интернационалних испитивања постигнућа ученика у различитом узрасту помогли су ауторима у овом раду.*

---

* Општи стандарди постигнућа – образовни стандарди за крај првог циклуса обавезног образовања
Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Београд, www.ceo.edu.rs

* Општи стандарди постигнућа – образовни стандарди за крај обавезног образовања
Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Београд, www.ceo.edu.rs

* Национално тестирање образовних постигнућа ученика трећег разреда основне школе
Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Београд, www.ceo.edu.rs

* PIRLS, међународно тестирање – Progress in International Reading Literacy Study, www.pirls.org

* PISA, међународно тестирање петнаестогодишњака – Programme for International Student Assessment (OECD), www.pisa.oecd.org

* NAEP, National Assessment of Educational Progress, www.nagb.org

Овде напиши своје име и презиме:

1а. КОНТРОЛНА ВЕЖБА

Збир бодова

Оцена

Пажљиво прочитај текст, а затим одговори на питања.

ЦАРИЦА И ЗЕВАЛИЦА

(одломак)

У време када су реке одлазиле у небо и постојале шарене небеске дуге Царица неког Плавог царства била је најсрећнија на свету. Вероватно би таква и остала до краја живота да није било њене несавладиве жеље да свуда око себе види свој лик. Није било сликара који то није знао. Је ли чудо што у Плавом царству ускоро није било зида с којег се није смешило Царичино лице? А сликари су се надметали да на платно што живље и што лепше пренесу њен лик.

У Царевини више није било ни педља слободног простора, али сликари нису престајали с радом. Неописива је била њихова ревност! А лик Царице постајао је све млађи, тако да би онај који није знао о коме је реч могао помислити да гледа Царичину ћерку или унуку. Али Царица је била задовољна. Њеној срећи сметала су једино огледала.

Једног дана из двора и срећног Плавог царства нестала су сва огледала.

Убрзо се појавио сликар за кога се говорило да је ненадмашан у своме послу.

– Па покажи шта знаш! – рекла је Царица. Сликара је раширио платно и почео да ради, а окупљени дворани су га нетремице гледали. Сви су били задивљени када је птица, насликана на платну, почела да покреће главу, залепршала крилима и полетела увис.

„Нису лагали“, помисли Царица. „Ово је заиста сликар на чијим платнима оживљава насликано и живи чак и када онога који је насликан одавно више нема.“

У овој особини сликарева дара Царица виде могућност да вечно продужи свој живот и своју владавину.

Гроздана Олујић, „Царица и зевалица“

1.

Да ли је овај одломак преузет из бајке? Заокружи **ДА** или **НЕ**.

ДА

НЕ

Образложи своје мишљење.

Бодови

2.

У тексту се каже да су огледала сметала Царичиној срећи. Зашто су јој сметала?

Бодови

3.

Зашто су из Плавог царства нестала огледала?
Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) Зато што их је неко украо.
- б) Зато што је Царица наредила да их склоне.
- в) Зато што су сметала сликарима.

4.

Подвуци део текста из којег сазнајеш да се Царица уверила у сликарев таленат.

5.

Одреди **врсту** реченице тако што ћеш у одговарајуће поље уписати знак +, као што је започето.

Реченица	Обавештајна	Упитна	Заповедна	Узвична
Како су лепе ове слике!				
Царици су сметала огледала.	+			
Покажи ми шта знаш!				
Где су огледала?				

6.

Препиши из текста једну реченицу која је у **одричном облику**.

7.

Напиши следећу реченицу писаним словима латинице:

Сви су се дивили насликаној птици.

8.

Напиши следећу реченицу писаним словима ћирилице:

Već sutradan iz dvora i srećnog Plavog carstva nestala su sva ogledala.

Овде напиши своје име и презиме:

Збир бодова

Оцена

Пажљиво прочитај текст, а затим одговори на питања.

ЦАРИЦА И ЗЕВАЛИЦА

(одломак)

„Нису лагали“, помисли Царица неког Плавог царства. „Ово је заиста сликар на чијим платнима оживљава насликано и живи чак и када онога који је насликан одавно више нема.“

Зато се Царица насмеши сликару и рече:

– Насликај ме!

– Не могу, Ваша светлости! – сликар се поклони својој Царици. – Дар који ми је дат при рођењу условљен је: ја смем да сликам само облаке, цвеће и птице. Ако бих насликао нечији лик, све док постоји цвеће, онај коме припада насликано лице умро би или би се претворио у цвет!

Сликара се још једном поклони, а Царица се дубоко замисли. Све је испало сложеније него што је претпостављала, а сликар је дрзак и, примера ради, требало би га скратити за главу. Али то би истовремено значило и самој себи укинути вечни живот. Намршти се Царица и учини јој се да чује како јој иза леђа у галопу јуре старост и смрт. Не, сликару се ништа не сме догодити док не наслика њен лик.

Чудна природа сликарева дара узнемири и збуни Царицу. Од бриге више није ни јела ни спавала.

– Све док постоји цвеће... Е па неће више бити цвећа! Дајем вам три дана да из мог срећног Царства истребите цвеће. Све! Сваки цветак: од руже до маслачка!

Гроздана Олујић, „Царица и зевалица“

1.

Да ли је овај одломак преузет из бајке? Заокружи **ДА** или **НЕ**.

ДА

НЕ

Образложи своје мишљење.

Бодови

2.

Зашто је Царица наредила сликару да је наслика?

Бодови

3.

Зашто је Царица наредила да се у Плавом царству уништи све цвеће?

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) Зато што је цвеће сметало сликару.
- б) Зато што Царица није волела цвеће.
- в) Зато што је желела да сликар њу наслика.

4.

Подвуци у одломку реченицу из које сазнајеш да је сликарев одговор узнемирио Царицу.

5.

Одреди **врсту** реченице тако што ћеш у одговарајуће поље уписати знак **+**, као што је започето.

Реченица	Обавештајна	Упитна	Узвична	Заповедна
Насликај ме!				
Царица се замислила.	+			
Какав је сликарев дар?				
Сликаре је баш даровит!				

6.

Препиши из текста једну реченицу која је у **одричном облику**.

7.

Напиши следећу реченицу писаним словима латинице:

Од бриге више није ни јела ни спавала.

8.

Напиши следећу реченицу писаним словима ћирилице:

Slikar je na svojim platnima oživljavao oblake, sveće i ptice.
